

2-8.9.2024.

THEATRE ТЕАТАР

№ 4

петак

6. септембар • 2024. година

НА РАСКРШЋУ
AT THE CROSSROADS

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

ГРАД ЗАГРЕБ

НАРОДНО ТЕАТРАЛНО
КАЗАЛИШТЕ

ПОДРЖАЛИ

ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | FESTIVAL OF DRAMA AND THEATER OF THE BALKAN CULTURAL SPACE

СУБОТА, НЕДЕЉА & ПОНЕДЕЉАК

23
24

paolo magelli

eduardo de filippo

КЕРЕМПУХ

СИНОЋ НА ФЕСТИВАЛУ

Едуардо де Филипо • СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК
САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ (ХРВАТСКА)

ДЕО АТМОСФЕРЕ

ОКРУГЛИ СТО

Међуљудски односи у једној породици

Четврте такмичарске вечери 5. Театра на раскришћу одиграна је представа *Субоџа, недеља и њонедељак* по тексту Едуарда де Филипа у режији Паола Мађелија, а у продукцији Градског сатиричког казалишта *Керемџух* из Загреба.

Представа на један врло занимљив начин, уз сјајан драмски текст, говори о међуљудским односима у једној породици узимајући недељни ручак као главно место радње, а осврћући се и на дан који претходи томе, али и онај који долази након. Текст врло интелигентно прониче у све поре породичних односа, а неки ликови су са мером искарикирани не би ли представили одређене типове људи.

Овај текст је веома занимљив и можда славан по томе што екранизован 1959. године, а лондонска премијера је била једна необична верзија и тумачење, будући да је деда био тај који је дочекивао госте и то и публику, са чијим се шеширима поигравао (у овом комаду деда се обо-

гатио продавањем шешира). Играње позоришта *Керемџух* је потпуно другачије, гледајући ову представу схватамо да она прича о свим породичним односима и о једној мајци која сама себи намеће терет да мора увек свима да угоди, свима да спреми, али и захтева да увек буде хваљена, те своју породицу на неки начин притиска, навела је Оливера Милоевић, модераторка округлог стола, на самом почетку разговора.

Колико је задовољство гледати Линду Бегоња у представама *Керемџуха*, толико је задовољство и слушати је како говори, како тумачи позориште – има један диван дискурс о глуми, а истовремено и о значењу представе, истакао је Миливоје Млађеновић, театролог, и додао да је ово заиста један захуктали ансамбл *Керемџуха*, који плени публику и мотивише је кроз једну дозу ненаметљиве интерактивности. Комедија дел арте је овде неизбежна из много разлога, полазећи од

писца који се њоме бавио суштински, аналитички, синтетички, али и због Мађелија који је те крви италијанске, односно наполитанске. Још једна фина доза метафоричности избија из видео рада који видимо у току представе, јер је вулкан наш унутрашњи проблем, као и код ове мајке.

Јелена Поповић, драматуршкиња, је рекла да је занимљива та језичка заврзлама – у Хрватској се каже *казалиштие*, код нас се каже *џозориштие*, а у Словенији *лгедалишиче*, па имамо ту и слух и вид и говор, али када је реч о ансамблу *Керемџуха* ми не знамо да ли да их пре слушамо или гледамо. На почетку се гура тај сто, будући да је лик Розе (мајке) везан за њега, па гура и он њу, а онда се појављује онај други сто који је тако направљен да има своју хијерархију и пружа одређену перспективу, што је сјајан редитељски потез.

Јована Сџанковић

ИНТЕРВЈУ

Васил Василев: НИШ ИМА ИЗУЗЕТНО СТРАСТВЕНУ ПОЗОРИШНУ ПУБЛИКУ

Смисао фестивалу *Театар на раскрићу*, поред представа, позоришне уметности и публике, даје прилика да уметнице и уметници са различитих страна размењују идеје, праве заједничке планове и виде шта се дешава у другим театрима. Последња наведена асоцијација на овај млади фестивал потпуно добија смисао када видите ко је све уз њега од почетка. Поред домаћина из Ниша, увек је ту, мењајући улоге, али не и одушевљење, Васил Василев, истакнути и награђивани бугарски позоришни редитељ, бивши заменик министра културе Бугарске и садашњи директор Народного позоришта "Иван Вазов" из Софије.

Ко најбоље може да сагледа и оцени значај фестивала "Театар на раскрићу" до оног ко је ту од почетка. Васил Василев је нераскидиви део фестивала, али и Народного позоришта и Ниша.

- Идеја овог фестивала је да уједини позоришну стварност Балкана и да направи прославу успеха позоришне уметности. Изузетно сам срећан што присуствујем фестивалу још од његове прве едиције. Још сам срећнији што су три представе које сам продуцирао постале део овог фестивала - каже Васил Василев.

Идеја овог фестивала је и спајање позоришта из различитих делова Србије, али и Балкана и могућност стварања заједничких идеја и пројеката.

- Позориште је место где се разлике спајају. То је уметничка форма у којој нема граница, нема националности, и без обзира на то које разлике и контрадикције постоје међу нама, увек смо њиме уједињени. Последњи пут када смо учествовали на фестивалу са представом коју сам продуцирао, то је било са Чудом Светог Георгија Росомира Богдановског и ујединили смо се са позориштима из Румуније, Србије и Бугарске. Никада нећу заборавити ту позоришну параболу која говори о томе како се сви боримо за моћ, док је највреднија ствар у животу пронаћи љубав и пут до других - сматра Васил Василев.

Ниш и фестивал *Театар на раскрићу* одликује посебна публика, сматра Василев.

- Имате изузетно страствену позоришну публику. Ниш има потенцијал да учини фестивал још већим и евидентно је да се тако развија током година, како видимо. Велико ми је задовољство видети како град оживљава због позоришног фестивала. Такође бих волео да видим како се та атмосфера великих светских позоришних фестивала преноси у Ниш. Наравно, ово не би требало да буде само сан људи укључених у позориште. То би такође требало да буде сан политичара у овом граду, који би требало да схвате да, ако уложе у развој

овог фестивала како би га учинили већим, Ниш ће постати главни фестивалски центар на Балкану. Као што сам наговестио у првом питању, познајем фестивал од његовог почетка. Изводили смо Вишњик овде са Позориштем из Плевена, изводили смо Чудо Светог Георгија у копродукцији неколико балканских позоришта, а сада учествујемо са Елементарним честицама Националног позоришта Бугарске. Радујем се следећем издању, за које верујем да ће ново руководство Ниша радити на томе да овај велики сан постане стварност – балкански фестивалски центар - сматра Василев.

Његова веза са овим градом и Народним позориштем се не прекида, на срећу, како каже, страствене публике, очекују их и нови сусрети.

- Радујем се сусрету са публиком у Нишу читањем Дон Ђованија - рекао је Василев на крају.

Позориште спаја различите културе и идеје, уметност и живот, прошлост и садашњост, глумце и публику, снове и стварност, а Васил Василев и његов досадашњи рад показали су да је све то могуће и још једним спајањем - спајањем два или више театра.

Љубица Јоцић

ИНТЕРВЈУ

Линда Бегоња:

ТЕАТАР ЗА МЕНЕ ПОСТОЈИ ДА БИ АФИРМИРАО СЛОБОДУ МИШЉЕЊА

Линда Бегоња је хрватска позоришна, телевизијска и филмска глумица. Нишкој публици је добро позната, будући да је на *Театру на раскришћу* учествовала и прошле године играјући у представи *Шкрџац*, а ове године игра главну улогу у представи *Субоџа, недеља, њонедељак* у режији Паола Мађелија, а у продукцији Сатиричког казалишта Керемпих из Загреба. Са Линдом смо разговарали о уметности, о сарадњи са Паолом Мађелијем и неким њеним жељама и сновима у даљем бављењу глумом.

1. Какви су били Ваши глумачки почеци и шта је оно што Вас је привукло овој професији?

Радост игре је то што ме је увијек привлачило, и што ме и данас, морам признати, држи на сцени. Она неизвјесна и вјечна теза: "Љепота је у оку проматрача, онога који гледа". Таква је глума. Није егзактна, није ухватљива. Оно што је мени занимљиво или добро, не мора бити и вама, значи, непредвидива је, неконзистентна. То је само по себи већ довољно лудо и шизофрено. Постоји и једно питање које ме опседа и које ме опседало и као врло младу глумицу, а оно гласи: *Због чега заправо неки гледаоци у казалишној умјетности траже само забаву, а други њамећан дијалог са сценом? Зашто неки перципирају само оно вањско, неукусно, вулгарно, осредње, а неки други траже да их нешто добро продума?* Међутим, то је једно дубоко питање тко или што уствари гледалац данас јест. Колико је удаљен или близак идеалном гледалцу и што то уопће значи бити идеалан гледалац. Не бих вољела радити мистификацију око глумачког посла, али ту имам слободу избора, како желим да публика изађе из дворане - да

заборави истог тренутка што је гледала, или изађе са искуством о којем може размислити, интимно нешто доживјети, критизирати, идентифицирати се, отворити невидљиви дијалог. Зато мислим да јесам глумица. Борим се против медиокритетства на сцени кад год могу.

2. У представи "Субота, недеља, понедељак" играте лик Розе. Којим средствима сте се служили при раду на овом лику и овој представи? Шта Вам је било најважније да допре до публике?

На први поглед, Роса Приоре изгледа као један велики ходајући стереотип. А управо је све друго, осим стереотипа. Њезин живот и реакције на рубу су психопатологије, почевши од "контрол фрика" чији ручак увијек мора бити најбољи, до емотивне уцјењивачице која у тренутку кад не добије похвалу за свој рад постаје тиранин, па до потпуног живчаног слома који ју претвара у истински трагично лице жене чији се живот свео на рибање подова и одгајање троје дјеце. У ограниченом простору живота гдје се све то подразумејева, гдје је сав рад прихваћен здраво за готово и гдје нема излаза из такве ситуације, гдје нема ни помисли да се можда изађе из такве ситуације неким властитим другачијим одабиром. Уз све то бескрајно духовита и аутоиронична улога. Хтјела сам да буде таква, при чему сам обилато користила неке поступке брехтијанског театра, унутарњих импулса игре, за које публика не може процијенити да ли су вањски, или им се то само учинило. Помало налик халуцинацији. У том сам начину игре ишла до краја, јер нисам жељела другачије, наравно уз Паолову и Жељкину подршку. У коначници

драме, имамо мултиплицираност значења слике, која може нудити 3 етапе живота, одлазак у смрт... или само три обична дана која се бескрајно понављају. Будући да се представа бави истраживањем динамике обитељи као темеља наше свјесности или формације, она пролази кроз различитост погледа што је то брак као институција, што је партнерски однос, што је его, што је љубав. Да ли је љубав данас утопија? Што је живот у заједници, што значи осјећај припадности или неприпадности? Дакле, један микрокосмос, наизглед обичних дневних ситуација кроз три дана у тједну једне обитељи, услијед којих долазимо до сложених људских стања и емоција које у својој бити формирају макрокосмос нашег постојања. Колико чујем, публика је већином дирнута. А додир с публиком на овај или онај начин сигурно је нешто најљепше што се у театру може догодити.

3. Какво је искуство радити на представи са Паолом Мађелијем? Како памтите процес?

Паоло и ја познајемо се већ дуго низ година, ово нам је трећа сарадња. Имала сам среће упознати га и радити с њим као врло млада глумица у његовом култном Гогољевом *Ревизору* гдје ми је додијелио мушки лик Петра Ивановича Бопчинског, затим преко Островског у представи *Вукови и овце* и Глафире Алексејевне 2009, и ево, сад се поновно сусрећемо на Едуарду де Филипу *Субоџа, недеља, њонедељак*. Прошао читав живот у међувремену. И његов и мој. У три различито естетски конципиране представе. Има нешто врло дирљиво у томе. У међувремену смо се посјећивали на неким његовим и мојим другим пројектима. Како започети причу о Паолу? *La grande magia de Paolo*

Magelli. Њега волиш или мрзиш. Нема између. Велики ерудита, циник, обожавам кад га успијем наговорити да ми одигра оно што он мисли да бих требала, и како. Страшно је глумствен. Пуно виче, али зло не мисли. Будући сурадници, немојте га се бојати, викаће на глумца и ауторски тим за њега је “коллективни љубавни чин”. Једна од његових најдражих мисли коју зна дијелити јест да је рад на представи суочавање са смрћу, јер смо једно другом са дијеловима душе и тијела на располагању, и онда на дан премијере томе дође крај. Рођење, сазријевање и смрт унутар процеса. Театар је за њега увијек полемика, депресивна, весела, духовита, политична, али увијек мора имати базу која оправдава постојање. Воли Брехта. И ја га волим. За Паола театар више не може дизати револуцију, али може дизати свијест, може отворити дијалог са оним који гледа, и ту се слажем с њим.

Каже он мени: „Тешка си“. Кажем ја њему: „А ти још тежи.“ Волим га. Попије ми крв на сламчицу, али опет га волим, јер могу учити од њега, има се пуно тога за научити од тог великог режисера, а то ми је увијек било важно у односима казалишне умјетности, да могу учити од људи с којима радим.

4. У којој сте се улози најбоље осећали до сада као глумица?

Већином су то биле улоге и представе гдје ми се нудило бити комплетан извођач, да изађем из сигурних ладица. Често је то било снажно редатељско или ауторско казалиште које је коллективна креација. А што се тиче мојих улога, таква сам да ћу увијек на сцени дати све од себе, радила на тексту који ме нимало интелектуално не узбуђује, или на онима који ме се и те како тичу. У институционалном театру често смо робови репертоарних политика, у којима наши умјетнички пориви или афинитети или сензибилитет често бивају занемарени силом прилика, па као такви ни не могу често доћи до изражаја. За мене је то је увијек питање како пронаћи начин да изађем из сигурне зоне

креативности. Особно, увијек сам се боље осјећала у оним улогама које су биле ослобођене малограђанских визија, посебно оних везаних за доб или спол. Желим радити театар у којем ми је исход игре непознат, вишезначан, који ослобађа од те врсте инхибираности и не испуњава само очекивања грађанске публике која не жели бити узнемиравана, од којих 50% те исте публике очекује од мене и мојих колега да их морамо само забавити. Не морамо. И ти исти ће заборавити што су то синоћ гледали. Ја не желим да забораве. Ти исти ће се питати зашто нпр. Шекспирова Јулија има 50 год? А зашто не? Гдје сте стали, људи драги? Што гледате, што видите? За перцепцију умјетности не треба много: отвореност. Увијек ме мучила реченица: “Публика неће разумјети”. Што неће разумјети? Тко може знати што ће публика разумјети, схватити, осјетити, прихватити? Тарковски је лијепо рекао: „Право поштовање према гледатељу, према суговорнику темељи се на увјерењу да он није глупљи од тебе”. Натурализам, а често и психолошки реализам никад нисам вољела. За мене то је смрт за казалисте. Зато што више Јулија од 50 до 80 година! С друге стране, морам си мало скочити у уста, постоје ипак неке улоге које заиста можеш одиграти само као зрела глумица. Нисам сигурна да бих Росу Приоре, па чак и Грусењуку из “Браће Карамазови” могла добро одиграти са 30 или 40 година. Педесете су сјајне године за глумице, ако их знаш паметно

искористити. Морам цитирати Достојевског и Бјесове –

Кирилов каже: „Кад сваки цовјек постигне срећу, времена више неће бити, зато што оно неће бити потребно.”

Ставрогин пита: „А гдје ће бити скривено?”

Кирилов: „Неће нигдје бити скривено. Вријеме није предмет, већ идеја. Угасит ће се у уму.”

5. Да ли постоји нека улога која Вам је привлачна и у којој бисте волели да се остварите?

Веселим се свакој улози, без обзира на медиј, ако у њој видим прилику за неки креативни помак или квантни скок. Имам пуно неостварених амбиција у професионалном животу. Ми, глумци, смо таква бића *крхка и неосћварена увијек, без обзира на напредак*. У задње вријеме озбиљно размишљам да се почнем бавити казалишном режијом, бар једну да покушам направити, да видим имам ли што за рећи. Кад већ питате за улоге, вољела бих Брехта - Мајку Храброст, па Мадам Бовари, па Мефиста, па Настасју Филиповну, па Бекета - Vladimira или Естрагона. Точно тим редослиједом. Театар за мене постоји да би афирмирао слободу мишљења и реченицу: „Кад бих само могао нешто осјећати док гледам!“ Је ли то имагинарно значење слободе данас довољно, заиста не знам. Паметан хумор и смијех сигурно су један од оружја, као неки посљедњи ступањ умјетничке слободе. Па тако и моји снови да бих баш тим редослиједом играла баш ове улоге.

РЕЧ КРИТИКЕ

СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК
САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ
(Хрватска)

МАРИОНЕТЕ НА ДУГИМ РЕЗАНЦИМА

Сатирично казалиште *Керемпих* из Загреба извело је четврте фестивалске вечери Театра на раскршћу представу *Субоша, недеља и понедељак* Едуарда де Филипа, у режији Паола Мађелија и као и сваке године одушевило нишку публику. Не само да, када год очекујемо ово позориште, знамо да је смех изванредан, већ сада већ рачунамо да ће увек да нас изненади другачијим текстом, хумором и режијом. Оно што је једино константно јесте сјајна игра глумаца које већ добро познајемо, иако осим на фестивалима, мало ко од нас има прилике да чешће гледа представе овог театра.

Линда Бегоња, која тумачи главни лик Розе, донела је овог пута бравуру жене чији раскош карактеристика сеже од накардних, манипулативних, себичних

црта личности до неодољивог шарма. Њена игра је плес (са кухињским столом) по клизавој ивици између урнебесне комике и трагичног самосажалења који је увек на граници да склизне у патетику, али нас сваки пут изненади маестралним повратком на смешну страну. Иако су сви ликови готово пројекција свега што лик Розе дела (у сценском времену и простору, али и прошлости коју глумица документује сваком речју и покретом), понаособ су веома живописне појаве, а колективно чине слику једне велике породице у чијем викенду ни у стварном животу не бисмо одолели да гостујемо.

Заправо је управо та слика породице окупљене око великог трпезаријског стола за којим свако има своје место (сценографски и перспективно решено нагибом према публици са мање или више скраћеним ногарама сваке столице, што је готово једина сценографија представе), оно што нам свима недостаје у стварном животу, макар биле несрећне (једнако или на свој начин). Хумор ликова и комика ситуација чини ту слику не само заводљивом, већ на неки начин и оптимистичном, за разлику од

свеприсутног утиска који нам театар годинама уназад шаље: да смо доживели људски, морални и друштвени суноврат, да не знамо више ни за кога осим за себе и да нам спаса нема. Ова представа такође говори о себичлуку, манипулативном егоизму, можда чак и страшнијем од примера у трагичним комедима, али психопатологија Розе која контролише и анимира чланове породице као марионете на дугим резанцима (као главним средством емотивне уцене), ипак породицу држи на окупу.

Линда Бегоња је говорећи након представе о том зачараном кругу кувања, јела и спавања, истакла као муку свог лика истину да томе нема краја. У стварности, на жалост, има краја и сви му прибегавамо чешће и лакше него Роза. Завршавамо односе, послове и бракове свакодневно, чланови смо растурених породица, грађани искомаданих држава и припадници отуђеног друштва. И заиста прија да макар у театру будемо део једне многољудне, брбљиве и разигране породице, каква је фамилија Приоре.

Јелена Појовић

РЕЧ КРИТИКЕ

СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК

САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ
(Хрватска)

ИСКУШАВАЊЕ СТРПЉИВОСТИ

(О прегледи „Субота, недеља, понедељак“ по драмском тексту Едуарда де Филипа у режији Паола Мађелија, а у продукцији Градског сатиричног позоришта „Керемпих“ из Загреба, Хрватска. Главне улоге: Линда Бећоња, Дражен Чучек, Филип Дешелић, Марко Марковић, Анија Мајић Делић)

Људски живот зна да буде тривијалан до краја, апсурдан до изнемоглости, али и интересантан до бесконачности. Позориште Керемпих је управо то: интересно до бесконачности. *Субота, недеља, понедељак* је представа која се бави животним соковима натопљеним тривијалношћу која увек премерава припадност и поверење. Овај драмски текст се бави љубовним троуглом који је умишљен и на први поглед савршено баналан. Представа Паола

Мађелија отвара сасвим друге дамаре у овом тексту зачинивши представу лаким апсурдом и прожимајући је софистицираном комиком. Тај ниво редитељског промишљавања се дисперзира на глумце који су везно ткиво и импактности и компактности целе представе. Поред сироте Розе која просипа своју трагику свакодневице једне домаћице по целој породици која је дошла на ручак, а који се дешава сваке недеље увек на различитом месту, лик који је у интерпретацији Линде Бегоње парадигматичан, у овој представи видимо галерију рођака, снаја, зетова, деда, браће, сестара и очева који би да постигну неко више место у целој тој фарсичној генеологији. Сви они знају да се светковине праве да би се растуриле када је најинтересантније и Едуардо де Филипо то и пише у свом драмском тексту, да би редитељ својом ригидношћу и апсурдношћу направио врло чудну, до краја софистицирану комедију где хумор има врло горки укус. Укус неких неиспуњених жеља, недостижних намера и неиспуњених љубави. У овом миљеу где је велики сто пун тањира уствари провалија у којој једва да се храна држи да не би испала, где су сто-

лице гротескно мале и где је празна сцена пуна досетки и тужних тренутака дешава се – живот. Са свим његовим неважним тренутцима, са свим дешавањима који се не заборављају, али и са преокретима који носе управо тај живот у други правац.

Викенд са рођацима и ручак у недељу где сретнете све оне које су вам блиски, али их не гледате зато јер сте презаузети или се правите да сте презаузети је животни догађај који у сваком случају обележава најзначајније делове у одрастању и старењу. И како каже тата Пепино, то је на неки начин „искушавања стрпљивости“. Ова представа поставља питање колико смо стрпљиви како би сачували своју припадност која се у старењу лиња до коже и оставља све нас саме и небитне. И драматичар и редитељ нам на неки начин доносе поруку да чување себе и паучину свакодневице значи више од преписивање своје биографије сваких десет година. *Субота, недеља, понедељак* је представа о осталим данима недеље који су досадни и можда непотребни. Све што нам треба је осмех и поштовање. Себе и других.

Сашо Ојеновски

Приредила
Јана Савић:

УТИСЦИ

ПУБЛИКЕ

Ја припадам генерацији која добро памти догађаје на позоришној сцени Социјалистичке Федеративне Републике Југославије највеће, Савезне Републике па све до данас и могу са сигурношћу рећи, чак и тврдити, сама појава Керемпуха, Народног казалишта значи квалитет. Од тада па до данас они тај квалитет држе јер имају један континуитет у раду, знају шта раде, знају како да искористе своју прошлост зарад данашњице и будућности. Топло поздрављам онога ко је креирао овај наступ вечерас, ко их је позвао да нам дођу у госте и надам се да ће они дати значајни допринос као и јучерашња представа госпође Виде Огњеновић, томе да овај театар не мора више бити на раскршћу у недоумици у ком смеру да иде, мислим да су они добро пласирали тај смер, да треба да остане такав јер то је сигуран пут ка успеху у блиској будућности. Ово је такозвани јубилеј овог театра на раскршћу и мислим, већ до године ће бити оно право усмерење театра на који смо навикли још из прошлих времена.

Горан

Представа коју су вечерас одиграли хрватски глумци редитељски је добро постављена, представа пуна динамике и радње која држи пажњу гледаоца. Одличан и актуелан текст као и савршено добри глумци. Уживала сам вечерас што потврђује аплауз.

Сања Рашић

Вечерашња представа је најбоља! Ми смо били на све четири вечери и синоћња је била одлична, прве две нису баш по укусу нас старијих јер је доста било те техно музике која је била прегласна.

Надица Гвозденовић

Вечерашња представа је била одлична! Нисам скоро гледала бољу представу што се тиче режије. Одлични глумци, одлична поставка, савршена представа. Од почетка до краја све је било савршено, издвојила бих главну глумицу мада је сваки глумац појединачно одлично одрадио свој посао. За мене лично најбоља представа до сада на фестивалу.

Анђела Јовановић

Свидела ми се представа, свидела ми се та флуидност сцене, размена сценографије. Глума је феноменална, јако су ми се свидели млађи и старији глумци, костими су били одлични, боје. Подсећало ме на оне старе филмове из 1920. 1930. као да је тај утицај имало.

Ксенија Мајтејевић

РЕЧ КРИТИКЕ

СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК
САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ
(Хрватска)

КОМИЧКИМ КРУВОМ ПОД ИСТИМ КРУВОМ ИЛИ ЈЕДНА САСВИМ ПОРОДИЧНА БУРЛЕСКА

Четврте фестивалске вечери *Театра на раскрићу*, на сцени Народног позоришта у Нишу, наступило је Градско сатиричко казалиште *Керемпих* из Хрватске са представом *Субота, недеља и понедељак*, прослављаног италијанског драматичара, редитеља и филмског посленика Едуарда де Филипа (1900-1984). Драматуршко преобликовање и адаптацију потписала је Жељка Удовичић Плештина, а режију Паоло Мађели. Забележено је да је на лондонској премијери овог комада у театру Олд Вик, 1973. године, у режији чувеног Франка Зафирелија, Лоренс Оливије у улози деде (који се обогатио тргујући шеширима) дочекивао публику још на гардероби, играјући се аксесоаром гостију – вешао је им је капуте, а из руку отимао или нудио шешире, правећи хотимичну збрку, која у међусобном односу ликових пословично влада у овом комаду. Као далеки одјек чувене драме Торнтон Вајдлера, *Дуја Божићна вечера*, овај комад на сцену изводи

три генерације које живе под истим кровом и које своје место у њему траже кроз бесомучну и замршену мрежу породичних и друштвених односа. Попут лондонске изведбе у којој се ширио мирис правог месног рагуа, припреманог на сцени, у Мађелијевој верзији има живог меса, али са сцене допире само мирис сецканог лука путем којег тече радња премрежена многоструким породичним комичким, повремено и фарсичним интеракцијама.

Написана почетком шездесетих година прошлог века, ова драма, обојена делом емоцијама сећања, бави се низом и данас важних тема попут недостатка комуникације међу брачним партнерима, балансирања појединца у мрежи односа оптерећеним пословима и захтевима породичног окружења, али и традиционалним положајем жене у друштву, као и неминовног сукоба генерација и поделе света на ново и старо. Породични односи разоткривају се кроз низ ситуација током једнога викенда у чијем је средишту недељни ручак у дому традиционалне напoлитанске породице Приоре. Ту ће се окупити Роса и Пепино (глуме их Линда Бегоња и Дражен Чучек), као и њихова деца – Роко, Роберто и Ђулијанела (Филип Детелић, Давор Ковач и Јосипа Анковић), а придружује им се и Пепинова сестра Амелија (Анита Матић Делић), деда Антонио (Вилим Матула), комшија Ланиело

(Хрвоје Кечкеш и Бранка Трлин) и други гости. Бројни уласци глумаца из публике имплицирају могућу тематизацију самог гледаоца као једног од гостију на породичном ручку, на којем је свако и добродошао, али и неминовно укључен и комплексну мрежу преиспитавања улога, захтева, могућности, хтења и личног опортунизма. Најлепшавија је улога Линде Бегоње, чија изведба Росе као „велике маме“ оживљава још један од типизираних ликова италијанске комедије дел арте, чија устаљена типологија ликова скоро па јасно стоји у позадини ове брзе инсценације у којима се реплике не само нижу фарсичном брзином, већ се и „лепе“ једна на другу. Брзина играња у великој мери опредељује ову инсценацију ка традицији италијанске комедије, али омогућава представи да на старе теме проговори сатиричким и помало бурлеским сценским језиком. Са више аплауза на отвореној сцени, нишка публика се отворено ставила на страну редитељског и драматуршког поступања у овој представи.

У осталим улогама наступили су Миа Аночић-Валентић, Игор Јуринић, Матија Шакороња, Марко Маковичић, Ведран Мликота, Дамир Пољичак, Ана Марас Хармандер и Карло Млинар. Аутор сценографије је Миљенко Секулић, костиме је осмислила Марита Ђопо, аутори музике су Иванка Мазуркијевић и Дамир Мартиновић Мрле, а кореографикиња Тамара Деспот.

Дејан Пејковић

РЕЧ КРИТИКЕ

СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК
САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ
(Хрватска)

ЈЕДНОСТАВНО ПРЕТОПЉЕНО У КОМПЛЕКСНО

Слојевита комедија настала на подлози скоро баналне приче, породична драма метафоричног значења - то је *Субоџа, недеља и њонедеља* Едуарда де Филипа у режији Паола Мађелија и извођењу Сатиричког казалишта *Керемпих* из Загреба. Кад је оно Бог стварао свет, удесио је да недеља буде дан човековог одмора, рачунајући да је човек радно, свесно биће којем је потребан предах. Али није рачунао с тим да смо пуки дембели који ће ту милост Божју уместо на обнову организма искористити за ждрање и преживање док мајка ринта од јутра до мрака да нахрани скоро ритулно припремљеним рагуом, алаву и грешну фамилију нахрани и да је тако задржи на окупу. Тако је у медитеранском, али у балканском окружењу увек било.

У низу комичних ситуација елаборира се живот у заједници, недостатак праве комуникације,

прави баланс између каријере и приватнога живота, испитује статус жене у друштву, бележе генерацијске разлике и отварају још неке теме.

Централн комични „сукоб“ настаје између Розе и њеног ћутљивог, а неповерљивог мужа Пепина, због тобожњег неверства у браку. Дакле, заплет је стереотипан и до баналности препознатљив. Али унутрашњи немир је вукланске снаге што се сугерише и видео колажем у дубини једноставно решеног сценског простора (сценографија Миљенка Секулића).

Глумачки ансамбл игра занесено, ритам игре је жестоко заошћан, као и сценски говор, ликови се повремено намећу као неке брзогврте креатуре тако да представа добије повремено обресе гротеске. Темпо и ритам представе диктира бравурозна Линда Бегоња као Роза, мајка и домаћица, чија нетрпељивост, исфрустираност и жустрина током представе производе комику, а онда до пред крај представе, до мелодраматичног свршетка, она стиче све особине страдалнице, хероине. Дражен Чучек игра суздржаног наоко јаког мушкарца, а у ствари слабића. Осим њих сценом (па и гледалиштем повремено) промиче (а некад фуриозно пројури) низ типичних комичних ликова у извођењу Јосипе Анко-

вић, Вилима Матуле, Аните Матић Делић, Ане Марас Хармандер и других. Карактерситична је још и врло знаковита појава Марка Маковичића, који као Рафаел/Пулчинела добро успоставља однос према на-политанској традицији комедије дел арте. Лик Пулчинеле је познат по својој иронији, али и због своје лењости. Обожава храну и веома је прождрљив: спреман је на све за тањир макарона. То наговештава могућност да је де Филипо из арсенала комедије дел арте управо и преузео ову типизирани ситуацију.

Субоџа, недеља и њонедеља је фрагмент непрестаног човековог кретања у круг, доживотно понављање истог, животна колотечина, обесмишљавање трајања земаљских дана. Средишњи дан викенда, недеља, дан је малих породичних ритуала. Око тог недељног ручка окупљају се све срећне породице које личе једна на другу чинећи мали породични комички театар. Паоло Мађели у ову де Филипову медитеранску комедију армира идејом да су традиционални породични односи, извориште малограђанштине, опортунизма, лицемерја, свега оног што нагриса здраву породицу и друштво. Једноставно и забавно, претопљено у комплексно и озбиљно.

Миливоје Млађеновић

РЕЧ КРИТИКЕ

СУБОТА, НЕДЕЉА И ПОНЕДЕЉАК

САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ „КЕРЕМПУХ“, ЗАГРЕБ
(Хрватска)

БЕС И ОНО ИЗА ЊЕГА

Едуардо де Филипо *Субота, недеља, понедељак* режија Пало Мађели, Градско сатиричко казалиште *Керемпих*

Комад Едуарда де Филипа дешава се за и око стола за ручавање, великог стола, три генерације једне породице седе за њим. Сто је центар збивања, за њим гледамо динамику односа, за њим гледамо како се одмотава живот једне породице и коју ко ту улогу упризорије. Како је ово наполитанска, дакле медитеранска породица спрема се рагу, говори се гласно, духовитост је присутна колико и садржаји, унутар сваког од ликова, који су суспрегнути. За столом, наизглед за једним недељним ручком, дешава се галиматијас излива потисну-

тог беса, љубоморе, уходаних шема унутар интерперсоналних односа.

Линда Бегоња игра мајку породице и прави један глумачки драгуљ од своје улоге, њена јунакиња је јасна у својој љупкости и психопатологији, притиснута неизговореним бесом она у једном тренутку „пуца“, оно што стоји у њој тражи и налази пут напоље. Након тога, након буке и беса она наизглед занемоћа. Но, на крају се коцкице склапају по старом. На концу ће она рећи да сада тек све почиње, али је питање шта. Линда Бегоња ће на разговору за округлим столом истаћи да јунаке представе *Субота, недеља и понедељак* сматра исувише порушеним да би се поново градили.

Мађели режира драму у кључу апсурда и комедије дел арте, а драматуршкиња Жељка Удовичић Плештина пратећи структуру дела Едуарда де Филипа указује на динамику интерперсоналних односа, указује на то колико они могу бити загађени, готово пато-

лошки, а да се све дешава по инерцији, да се не преиспитује, него просто дешава. Глумачки ансамбл Градског сатиричког казалишта *Керемпих* игра ту апсурдну заковитлану матрицу са пуно свести, снаге и луцидности.

На послетку остаје питање зашто је тај сплет односа, ту матрицу која се махнито врти, на тренутке мало посустаје да би се поново покренула у свој сили, тешко напустити? Линда Бегоња ће рећи за округлим столом: зашто је толико тешко напустити тај круг насиља? Док вас асурд сасвим не оштети сопственом пустоши.

Наташа Гвозденовић

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

Грешне мисли на свешћим месћима Радомана Кањеваца

Радоман Кањевац и Ниш имају посебну везу, а оно што повезује ове две обале, назовимо их тако, јесте галија. Али, она права, нишка „Галија“, важан део историје југословенске рокенрол сцене. Та веза је после пратећег програма петог фестивала *Театар на раскршћу* постала јача и духовнија.

„Поезија на раскршћу“ био је назив програма који је у горњем фоајеу Народног позоришта у Нишу окупио пријатеље и поштоваоце писане речи Радомана Кањеваца. Он је њима пружио много - читао је своје нове и необјављене песме из едиције „Грешне мисли на светим местима“.

Ипак, почео је нечим старим и добро познатим.

- Када ме је Спасоје Ж. Миловановић позвао да учествујем у овом програму, рекао сам да хоћу, под условом да читам само нове и необјављене песме. Међутим, нужда закон мења, па ћу прочитати једну стару 40 година - рекао је Кањевац.

И онда је започео стихове песме „Равнодушан према плачу“, добро познате песме коју је *Рибља чорба* отпевала 1984. године. Отпевао ју је, тачније Бора Ђорђевић који је дан раније преминуо.

- Када је стигла тужна вест, сетио сам се толиких српских великих песника. Пре него што почнем нове, прочитаћу ћу још једну стару песму - додао је Кањевац.

Убрзо су на ред дошле и нове песме, а прва је била *Тајна*:

*То је траг о коме се ништа не зна
Бродски би рекао: две рибе које се њрже у шћићању
Ујућу осећај дивних ѡроушћених ѡрилика
Дању мирис некадашњих, усћајалих векова
Ноћу шћишина као у шћућем тробу
Таласи који ударају о имена и дашћуме
Влаћа мемљивих зидова који не одају шћајне
Курве на сваком ћошку
Празни салони у којима одзвњају некадашњи
осмеси
Маћла у којој се не види ништа осим исћине
Музичари који ѡевају кад ѡворе
Час у коме се човек може сресћи са собом
Лейошћа која не ѡролази.*

Пратњу је имао на гитари коју је свирала Јана Ђокић, студенткиња Факултета уметности из Ниша. Пратњу је имао и у замишљеним и сетним погледима окупљених. Пратњу је имао сигурно и од горе, одакле је један анђеоло погледао свој дом.

Љубица Јоцић

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ

Ежен Јонеско • **ЋЕЛАВА ПЕВАЧИЦА**
ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ТИВАТ (Црна Гора)

Режија, адаптација, избор музике: Јагош Марковић
Превод на бокешки: Невен Станичић
Костимографија: Марија Марковић Милојевић
Сценографија: Тара Лазаревић Кисић
Сценски говор: Невен Станичић
Дизајн светла: Радомир Стаменковић
Директор продукције: Горан Божовић
Руководилац продукције: Војислав Војо Калуђеровић
Фотограф: Душко Миљанић
Дизајн промо-материјала: Иван Радуловић

Улоге:

Госпођа Борио – Олга Одановић
Господин Борио – Бранко Видаковић
Госпођа Лазари – Дубравка Дракић
Господин Лазари – Момчило Оташевић
Мери од Мерица – Сандра Бугарски
Капо Помпијери – Бранимир Поповић

О ПРЕДСТАВИ

... Као што је по правилу; нема цивилизације која својим врхунцима није изнедрила сојствене ај-сурде као убједљиве пошврде трајања; конформизам, као постојан ниво односа изван којег је немогуће њено разумевање; коначно, правила и односе комуникације засноване на употреби и размјени такозваних „ајсолућних истина“ језичких фраза и досјетки, на којима се темељи „ред и правдољубивост“ њеног окружења, тако смо рецитирали и право за „домаће“ позоришно израживање Јонескове „анти драме“ свјесно и изражили и зачињели особеностима Боке, убијеђени да јој на такав начин приређујемо и омаж који је заслужила, записује Невен Станичић.

Нову верзију драме којом је предесетих година прошлог века установљен нови жанр, театар апсурда, Јагош Марковић је режирао у продукцији Центра за културу Тиват, а за ову представу је, како се показало, добио и последњу награду у каријери, Плакету „Ивана Томичић“ за посебан допринос театру и фестивалу *Пурташорије*.

Он је одлучио да радњу драме из Лондона пресели у Боку Которску, у стан једне господске которске фамилије, те да британску уштогљеност оригиналних актера ове драме претвори у медитеранску лепршавост, али и фјаку тако карактеристичну за житеље нашег залива. Кључну улогу у томе имао је превод Јонескове драме на бокешки дијалекат и њено прилагођавање локалним приликама, смели захват који потписује Невен Станичић.

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

Дејвид Елдриџ • КУТИЈЕ
Бу Јапим продукција, Истанбул (Турска)

Режија: Балим Кар и Семих Дегирменџи
 Превод и адаптација: Бурџу Горек
 Режија: Балим Кар и Семих Дегирменџи
 Дизајн сцене: Илгаз Касапоглу
 Дизајн светла: Селен Чакирхан
 Костимографија: Елиф Аџик
 Продуцент: Бу Јапим

Играју:
 Бурџу Горек
 Дилара Гул
 Ерди Кокерер

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

Град Ниш

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

ФЕСТИВАЛ ПОДРЖАЛИ

Република Србија
Министарство културе

ZLATARA
STANI VIROVIĆ
1993

ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

ПАРКИНГ СЕРВИС НИШ
да увек има слободног места

AdverCity

La Vie
cafe & restaurant

МЕДИЈСКА ПОДРШКА
ФЕСТИВАЛА

Издавач: Народно позориште Ниш · За издавача: Спасоје Ж. Миловановић
Редакција: Јована Станковић (уредница), Љубица Јоцић, Јана Савић · Прелом: Саша Јовановић
Фото: Мирослав Лавренчић · Штампa: Nais print, Niš · Тираж: 30 примерака
Народно позориште Ниш · Синђелићев трг бб, 18000 Ниш, Србија
Веб сајт: www.narodnopozeristenis.rs · Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>
E-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs · direktor@narodnopozeristenis.rs
uprava@narodnopozeristenis.rs · marketing@narodnopozeristenis.rs